

Reactie op internetconsultatie van VNO-NCW en MKB-Nederland betreffende mogelijke wettelijke of alternatieve maatregelen van financiële ondernemingen aan de klimaat- en energietransitie

Ondernemingsorganisaties VNO-NCW en MKB Nederland reageren bij deze graag in algemene zin op de consultatie betreffende mogelijke wettelijke of alternatieve maatregelen van financiële ondernemingen aan de klimaat- en energietransitie. Dit voorstel past in het bredere klimaatbeleid (inter)nationale klimaatbeleid waar het Nederlandse bedrijfsleven zich aan committeert.

In het kort vrezem wij dat nieuw nationaal beleid voor de financiële sector zijn doel voorbij zal schieten. De ook door ons geambieerde versnelling van de klimaattransitie zal hier door waarschijnlijk juist niet optreden. Het internationale klimaatbeleid in het algemeen staat als een huis, het komt nu aan op uitvoering. Nieuwe rapportage- en monitoringsvereisten leveren daarbij nog meer complexiteit en miskennen het internationale karakter van het bedrijfsleven als geheel en de financiële sector in het bijzonder. Hieronder wordt dit nader toegelicht.

Toelichting:

Context: klimaatbeleid algemeen

De consultatie onderstreept terecht het grote belang van de financiële sector in het realiseren van de klimaatdoelstellingen zoals vastgelegd op Europees niveau. De Nederlandse financiële sector heeft die handschoen ook serieus opgepakt, getuige onder meer de unieke rol die zij heeft gespeeld met het klimaatcommitment uit 2019.

Deze rol staat niet op zichzelf. Over de gehele linie is voor de aanpak van klimaatverandering een consistent internationaal raamwerk opgebouwd. Met het klimaatakkoord van Parijs (2015), de EU Green Deal en de uitwerking daarvan in 'Fit for 55' staan de Europese ambitie, context en aanpak als een huis. Met het klimaatakkoord in Nederland (2019), aanvullende doelstellingen en aanvullend kabinetsbeleid (2022) heeft Nederland een ambitie en aanpak vastgelegd die op aantal onderdelen verder gaat dan Europa. Denk hierbij aan de reductiedoelstelling voor de energie-intensieve industrie: 66% CO₂-reductie in 2030 t.o.v. 55% EU-doelstelling. Of de doelstelling in het mobiliteitsdomein: nieuw op de markt te brengen auto's per 2030 uitsluitend zero-emissie voertuigen, waar Europa de doelstelling op 2035 zet. Het PBL heeft in de Klimaat- en Energieverkenning van 2023 geconcludeerd dat de doelstellingen voor 2030 binnen bereik liggen.

Het beleid in Nederland richt zich op verduurzaming en CO₂-reductie tot netto nul in 2050 van alle product en dienstenketens. Dat is internationaal uniek. De focus is hierbij zowel op scope 1-emissies (uitstoot uit de 'schoorsteen'), scope 2-emissies (de CO₂-uitstoot van de energie die gebruikt wordt) én de scope 3-emissies (de uitstoot van de B2B en of eindgebruikers/-klanten).

De zorgen die de consultatie uitspreekt, namelijk dat de verduurzaming in de Nederlandse samenleving niet snel genoeg gaat en klimaatmitigatiemaatregelen tekortschieten, zijn niettemin terecht: de uitdagingen zijn namelijk groot en de samenleving in brede zin is laat in actie gekomen in de strijd tegen klimaatverandering. We moeten dus tempo houden, er is geen tijd te verliezen. Maar binnen deze context van een effectief klimaatbeleid in brede zin en een uitgebreide set aan rapportage vereisten in het bijzonder, is de meerwaarde van aanvullende wettelijke verplichtingen volgens ons a priori twijfelachtig. De bestaande beleidsmix van normering, beprijzing en subsidie is in de meeste sectoren namelijk robuust, met ons land als ‘frontrunner’. Het Planbureau voor de leefomgeving (PBL) onderschrijft dit oordeel in de Klimaat- en Energieverkenning. De knelpunten die in de weg staan aan versnelling vragen niet zo zeer om nog meer beleid maar hebben volgens het PBL vooral te maken met de uitvoering: worden vergunningen tijdig afgegeven (stikstofproblematiek)? Is de infrastructuur voor energie en CO₂-opslag tijdig gereed? Is er voldoende schone energie beschikbaar? Et cetera. Wanneer de investeringen in de reële economie mogelijk worden of “fossiele” activiteiten door het beleid verminderd worden, is het aan de financiële sector om daarop in te spelen. Andersom werkt niet, zeker niet nationaal.

Extra nationale eisen voor de financiële sector leiden vergroten complexiteit verder

Specifiek voor financiële sector geldt dat deze al langer te maken heeft met een veelheid aan monitoring- en rapportageverplichtingen, zoals voortvloeiend uit de SFDR, maar ook specifiek sectorale vereisten, zoals voor banken voortvloeiend uit de CRD/CRR of, voor verzekeraars uit Solvency II. De publieke rapportageverplichtingen overeenkomstig de CSRD en de EU-Taxonomie gelden sinds kort breder, ook voor niet financiële instellingen. Om goed te kunnen rapporteren moet onderzoek worden verricht naar activiteiten in de waardeketen. Deze rapportageverplichtingen worden naar verwachting aangevuld met een daadwerkelijke verplichting om onderzoek naar de keten door middel van de Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD), al is de besluitvorming hierover uitgesteld. Eventueel uitstel van de CSDDD zou ook niet wegnemen dat ondernemingen, inclusief de financiële sector, feitelijk toch dergelijk onderzoek zullen moeten gaan doen, zowel ten behoeve van de rapportageverplichtingen als vanwege eventuele specifieke sectorale toezichtvereisten.

Het doel van genoemde rapportage- en monitoringseisen onderkennen wij: namelijk ervoor zorgen dat alle reductieontwikkelingen goed gevolgd en geanalyseerd kunnen worden en er duidelijkheid is of de bedrijven op koers zijn voor wat betreft de realisatie van de doelstellingen. Maar de rapportage eisen zijn zeer veelomvattend en complex. Nu al worstelt het bedrijfsleven bijvoorbeeld met de tijdige en juiste implementatie van de CSRD. Dit geldt overigens niet uitsluitend voor grote ondernemingen maar ook voor het midden- en kleinbedrijf. De nationale overheid kan het meest behulpzaam zijn door te helpen bij deze duiding richting bedrijven, (juist) niet door nog een rij extra bomen te planten die het bos onzichtbaar maken. Rapportage eisen zijn bedoeld om transparantie te vergroten, niet te belemmeren. Samenwerking tussen de financiële sector, de reële sector en de overheid is volgens ons effectiever dan een nieuwe reguleringslaag. Denk hierbij aan het belang van duidelijke kaders onder andere door sectorale transitiepaden te ontwikkelen die in lijn zijn met een 1.5°C-scenario. Of overheids-financieringsinstrumentarium opgezet wordt voor sectoren op weg naar praktisch een halvering van emissies in 2030 en klimaatneutraliteit in uiterlijk 2050, dat effectief fungeert naast privaat kapitaal.

Onwenselijkheid van aanvullend nationaal beleid voor internationaal opererende bedrijven

Deze bezwaren gelden temeer nu de consultatie extra *nationaal* beleid noemt. Dat verdraagt zich slecht met het internationale karakter van het bedrijfsleven en de financiële sector. De hierboven genoemde standaarden zijn niet toevallig internationaal: vanuit de meeste waardeketens van bedrijven zijn ook internationaal. Grotere ondernemingen zijn, om te kunnen voldoen aan hun eigen verplichtingen, afhankelijk van informatie uit hun waardeketens, waarvan het midden- en kleinbedrijf ook een belangrijk onderdeel uitmaakt. Informatieverzoeken die voortvloeien uit regelgeving voor grotere ondernemingen komen daarmee onvermijdelijk ook terecht bij het midden- en kleinbedrijf.

Het grensoverschrijdende karakter van het bedrijfsleven maakt ook dat additionele nationale vereisten ('goldplating') het gelijke speelveld al snel doorkruisen. De Nederlandse overheid benadrukt zelf ook de voordelen een gelijk Europees speelveld, onder meer in haar streven naar een Europese Kapitaalmarktunie, waar een meer geüniformeerde set van Europese regels voor nodig is. Het bedrijfsleven ondersteunt ook deze meer geïntegreerde Europese kapitaalmarkten, om ondernemingen minder eenzijdig afhankelijk te maken van bancaire financiering. Ook de klimaattransitie vraagt om een divers financieringslandschap. Zo zijn veel 'groene start- en scale ups' geholpen met meer risicodragend kapitaal, niet alleen met leningen. Europees werkende kapitaalmarkten kunnen hieraan bijdragen.

Ten slotte komt een overvloed aan duurzaamheidsinformatie in talloze ketens middels geverifieerde data beschikbaar. Het introduceren van een extra, generieke nationale wettelijke inspanningsverplichting zou deze regels doorkruisen en de uitvoering en naleving daarvan naar ons oordeel alleen maar bemoeilijken.